

אבות תקנום

תמצית סוגיות ה"דף היומי"

מתוך "דרך ישרה" מסכת ברכות

דפים לא - לז, פרשת בשלה תש"פ

דרך ישרה תמצית הדף

פרק חמישי - אין עומדין

דף לא

1. כיצד עומדין. 2. הלימודים מחנה. 3. תפלת חנה.

א. מנין לכובד ראש 1. מרת נפש, ודחי דלמא רק חנה. 2. אשתחוה ביראתך, ודחי הי"מ דוד. 3. בהדרת קדש בחרדת, ודחי כפשוטו. 4. למסקנא וגילו ברעדה.

ב. שחוק ועצב 1. במקום גילה שם תהא רעדה. 2. רבה בדח טובא, והתפילין שעליו הן עדותו. 3. מר בריה דרבינא ראה בחתונת בנו שבדחי טובא, ושבר כוס של זכוכית לבנה והתעצבו. 4. רב המנונא זוטא אמר כדי לנו שנמות, ואמר שיענו היכן התורה והמצוות שיגינו עלינו. 5. אסור לאדם שימלא פיו שחוק בעוה"י.

ג. כיצד עומדין 1. מתוך כובד ראש. 2. הלכה פסוקה. 3. שמחה של מצוה, וכן הנפטר מחבירו.

ד. אין עומדין מתוך 1. דין. 2. דבר הלכה. 3. עצבות. 4. עצלות. 5. שחוק. 6. שיחה. 7. קלות ראש. 8. דברים בטלים.

ה. דיני תפלה 1. מכון לבו לשמים. 2. גי' פעמים ביום. 3. לכיוון ירושלים. 4. ערב ובקר וצהרים. 5. אין להשמיע קולו. 6. ישאל צרכיו אחר שיתפלל.

ו. הלימודים מפסוקי חנה 1. יכוון לבו. 2. יחתוך בשפתיו. 3. אסור להגביה קולו. 4. שיכור אסור להתפלל. 5. הרואה בחבירו דבר מגונה צריך להוכיחו. 6. נחשד צריך להודיע שאינו בו. 7. שיכור כעובד ע"ז. 8. החושד צריך לפייסו ולברכו. 9. אין לשבת בד"א של המתפלל.

ז. תפילת חנה 1. צבאות, שתתן לי בן מכל הצבאות שבראת. 2. ראה תראה, לר"ע שעקרה נפקדת אסתתר ואלד, ולר"יש כלשון בני"א. 3. גי'פ אמתך, שלא עברתי על גי' בדקי מיתה. 4. שמואל הורה הלכה בפני רבו, ואמרה אל הנער הזה התפללתי. 5. אל לבה, שלא בראת בי לבטלה עינים אזניים חוטם פה ידים רגלים, וודים להניק.

ח. ונקתה ונזרעה זרע 1. לר"ע עקרה נפקדת, וזהו וראה תראה. 2. לר"יש תלד בריוח, זכרים, לבנים, שנים, וראה תראה בלשון בני"א.

ט. ונתת לאמתך זרע אנשים 1. גבר בגוברין. 2. מושח ב' אנשים. 3. שקול כשני אנשים. 4. מובלע בין אנשים.

י. תוס' 1. מעילה בדם דווקא קודם כפרה, אבל אח"כ נמכרין לגננים. 2. ר"ע השתחוה בסוף שמו"ע, או באמצע הברכות. 3. עמכה, לרש"י שעומד ולתוס' שיושב באמה החמישית. 4. מורה הלכה כיון שהיה גדול הדור. 5. היושב בתענית חלום בשבת אומר עננו.

1. הטחת דברים. 2. משה והקב"ה. 3. ויחל. 4. ר"א בתפילה. 5. הפסקה בתפילה.

- א. הטיחו דברים 1. חנה, ותדבר על ה'. 2. אליהו, אתה הסבות לבם. 3. משה, קרי ויתפלל על ה'.
- ב. אלמלא מקראות אלו נתמוטטו רגלי שונאי ישראל 1. אשר הרעותי 2. הנה כחומר ביד היוצר. 3. והסירותי את לב האבן. 4. ואת רוחי אתן.
- ג. נזקו של השפע 1. זהב מרובה עד שאמרו די גרם לעגל. 2. ארי נוהם מקופה של בשר ולא מתבן. 3. פרה כחושה שהאכילה כרשינים ומבעטת. 4. בן שהרחיצו והושיבו בפתח של זונות מה יעשה הבן שלא יחטא. 5. מלי כריסא זינא בישא, וישמן ישורון ויבעט.
- ד. משה והקב"ה 1. ה' הודה למשה. 2. לך רד מגדולתך. 3. הרף ממני ואשמידם. 4. ואעשה אותך, ומשל הכסא. 5. נשבעת בך. 6. אשר אמרתי. 7. יכולת ה'. 8. אשרי התלמיד. 9. החייתני.
- ה. מהו ויחל 1. החלהו. 2. הפר נדרו. 3. מסר עצמו למיתה. 4. החלה מדת רחמים. 5. אמר חולין הוא לך. 6. אחזתו אחילו.
- ו. שמועות רבי אלעזר בתפילה 1. ר"א גדולה תפלה ממעש"ט, ממשה שנענה בתפלה ומקרבנות, מגם תרבו תפלה. 2. תענית גדולה מהצדקה, דבגופו. 3. מהחורבן ננעלו שערי תפלה, ונפסקה חומת ברזל, אבל שערי דמעה לא ננעלו.
- ז. ד' צריכין חזוק 1. תורה. 2. מעש"ט, מחזק ואמץ. 3. תפלה, קוה אל ה'. 4. דרך ארץ, חזק ונתחזק.
- ח. ה' ברא עבור עמ"י 1. י"ב מזלות, ובכל אחד. 2. שלושים חיל. 3. שלושים לגיון. 4. שלושים רהטון. 5. שלושים קרטון. 6. שלושים גיסטרא. 7. בכל גיסטרא ש"ה אלפי רבוא כוכבים.
- ט. הפסקת תפלה 1. למלכי ישראל לא פוסק. 2. למלכי עכו"ם פוסק. 3. ראה אנס וקרון, אם יכול יקצר ואם לאו יפסוק.
- י. ראיית בע"ח בתפילתו 1. נחש לא יפסיק 2. עקרב יפסיק. 3. שוורים מפסיק.
- יא. תוס' 1. עיון תפילה, אין לצפות שתפילתו תתקבל, והמעליותא במי שמכוון.

1. הבדלה. 2. שיבוש בתפילה.

- א. הבדלה בברכת הדעת 1. שהיא חכמה. 2. תחילת ברכות חול.
- ב. התקנה בהבדלה 1. בתפלה. 2. העשירו, על הכוס. 3. הענו, חזרו בתפלה, ואמרו שיבדיל ג"כ על הכוס.
- ג. תפלה וכוס 1. הבדיל על הכוס צריך להבדיל בתפלה דעיקר תקנתא. 2. המשובח, מבדיל בזו ובזו, בתפילה בלבד, ולמסקנא בתפילה ועל הכוס. 3. טעה בזו ובזו שאכל קודם, חוזר לראש.
- ד. יו"ט אחר שבת 1. כר"א בהודאה, ונאמר בלשון הלכה, מטין, מודים או נראים. 2. בבבל תיקנו מרגניתא, ותודיענו.
- ה. שיבוש בתפלה 1. על קן צפור יגיעו רחמין, שמטיל קנאה במעשי בראשית, ומדות ה' גזירות. 2. על טוב יזכר שמך, שצריך לברך אף על הרעה. 3. הכופל פסוק פסוק, משתקים במודים ובשמע. 4. כופל מילה מילה, ה"ז מגונה. 5. רבוי שבחים אינו הגון, האדיר העוזו היראוי החזק האמיץ הודאי והנכבד.
- ו. יראת שמים 1. הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים. 2. יש לה' בגזויו רק אוצר של יר"ש. 3. משה אמר כי אם ליראה, דלגביו הוי מלתא זוטרא.
- ז. תוס' 1. נחש מרתיע פוסק, וחוזר לתחילת הברכה. 2. דקדוק חיובא, בלשון רבו או ששנה ספיקי דרבוותא.

1. החזן. 2. מקום ההשתחואה. 3. עין לא ראתה.

- א. החזן 1. בתחילה מסרב בשניה מהבהב ובשלישית יורד, דשאור מלח וסרבנות רובן קשה ומעוטן יפה. 2. טעה בגי' ראשונות חוזר לראש, באמצעיות פליגי אי חוזר לתחילת הברכה או לאתה חונן, ובאחרונות לרצה. 3. משה האריך ארבעים יום, וקיצר קל נא רפא נא לה.
- ב. מקום ההשתחואה 1. כל אדם בברכה ראשונה ובמודים, תחלה וסוף. 2. כה"ג בסוף כל ברכה, וי"א אף בתחלתה. 3. מלך בתחלה וסוף, או הכל בכריעה.
- ג. האופן 1. קידה על אפיים. 2. כריעה, על ברכים. 3. השתחואה, פשוט ידים ורגלים.
- ד. איכא סתירה האם כריעה בהודאה מגונה, ואמרינן 1. להו"א בסוף. 2. בהודאה שבהלל. 3. בברכת המזון.
- ה. ברכת אבות 1. המתפלל וטעה סימן רע לו. 2. המתפלל צריך לכוון לכה"פ באבות.
- ו. עין לא ראתה 1. תי"ח עצמן. 2. עוה"ב, ובימות המשיח פליגי. 3. צדיקים גמורים, וי"א בעלי תשובה. 4. עדן, ואדה"ר היה בגן.
- ז. חצוף 1. המתפלל בבקעה. 2. המפרש חטאיו, שנאמר כסוי חטאה.
- ח. תוס' 1. משתקין, לרש"י בכופל פסוק ולר"ח בכופל מילה. 2. קריאת כהנים הוי הפסק לשייך, ושרי באמירת או"א. 3. אין סדר לאמצעיות, לרש"י אם דלג ברכה אומר היכן שנזכר וה"נ בעננו ולתוס' דחוזר להיכן שדלג. 4. אין לשחות בסוף ברכה, שלא יעקרו דברי חכמים וכן דהוי יוהרא.

הדרן עלך פרק חמישי- אין עומדין

פרק שישי- כיצד מברכין

דף לה

1. כיצד מברכים. 2. מנין לברכה. 3. החומר. 4. ואספת דגנך. 5. שמן ויין.

- א. הברכות על הפירות 1. פירות האילן בורא פרי העץ. 2. יין בורא פרי הגפן. 3. פירות הארץ בורא פרי האדמה. 4. פת המוציא לחם מן הארץ. 5. ירקות בורא פרי האדמה, ולר"י בורא מיני דשאים.
- ב. מנין ידעינן שצריך לברך לפני שאוכלים 1. קדש הלולים, חד אתי שיש לחלל ואח"כ לאכול, והשני למי"ד כרם רבעי, ואי יליף גז"ש וברכה לפניו נדע רק למה שיש צד מזבת. 2. למי"ד נטע רבעי, קשיא מה שלא בר נטיעה. 3. משבעת המינים דחי דחייבים בביכורים, ולפניו בק"ו כשהוא שבע מברך. 4. למסקנא סברא דאסור להנות מעוה"ז בלא ברכה.
- ג. חומר הנאה מעוה"ז בלא ברכה 1. מעל, ותקנתו שילך מעיקרא אצל חכם וילמדנו ברכות. 2. לה' הארץ ומלואה קודם ברכה, והארץ נתן לבני"א לאחר הברכה. 3. כאילו גוזל הקב"ה וכנסת ישראל, ונעשה חבר לירבעם שהשחית את ישראל לאביהם שבשמים.
- ד. ואספת דגנך 1. כאשר עושים רצונו של מקום, ואם לאו ולקחתי דגני בעתו. 2. לר"י הנהג בהן מנהג דרך ארץ, והרבה עשו כמוהו ועלתה בידם. 3. לרשב"י זהו כאשר לא עושים רצונו של מקום, אבל כשעושים רצון ה' נאמר ועמדו זרים ורעו צאנכם.
- ה. מאי שנא שמן מיין 1. הנוסח לא אפשרי, ודחי נימא בורא פרי עץ זית. 2. לא זיין, ודחי דאומר כל הזן עלי אסור בשמן. 3. יין סעיד ומשמח.
- ו. הברכות ביין 1. לחם רק סעיד, ויין אף משמח. 2. ברהמ"ז על יין א"א, דלא קובעים ע"ז סעודה.
- ז. כיצד שייך לברך בפה"ע על שמן זית 1. השותהו, מזיקו. 2. ע"י פת, הוי טפל לפת. 3. ע"י אניגרון, נמי טפל. 4. למסקנא בחושש בגרונו.
- ח. תוס' 1. לשון כיצד, דסברא שיש לברך, או קאי על בעלי קרי דלע"ל. 2. א"א ללמוד חילול כרם רבעי בגז"ש קדש ממעשר שני, דא"כ נילף משביעית, וכן לא ידעינן שזה גי' ו'. 3. הקושיא מנין לרש"י דלאו בר נטיעה ולתוס' מה שאין גידולו מן הקרקע. 4. ואספת דגנך, שלא עושים כ"כ רצונו של מקום, או פליג.

דף לו

1. הברכות. 2. צלף. 3. שומר בקפריסין.

- א. קמח 1. קמח חטים פליגי אי בפה"א או שהכל, דאף שהשתנה יש לו עליוא בפת. 2. קמח שעורים לכו"ע שהכל, והחידוש שמברך אף שמזיק מכיון שנהנה.
- ב. קורא 1. פליגי אי בפה"א דפירא, או שהכל דסופו להקשות. 2. מייתי מצנון שסופו להקשות וברכתו בפה"א, ודחי דנוטעים ע"ד לאכלו משא"כ בדקל.
- ג. צלף 1. הברכות: אביונות בפה"ע, עלים ותמרות בפה"א, ופליגי בקפריסין אי הוי פרי. 2. בחיוב מעשרות אביונות לכו"ע, ופליגי בתמרות וקפריסין. 3. בערלה לכו"ע חייב דהוי מין אילן. 4. פליגי אי הוי כלאים בכרם, ולבי"ש הוי ספק ירק.
- ד. מקשינן דהקפריסין הוי שומר, ותירץ 1. נמצא במחובר ולא בתלוש, ודחי מנץ של רימון. 2. אינו בשעת גמר פרי, ודחי מתמרים דהוי שומר בכופרא, ובעי למידחי דאתי רק כר' יוסי שמחשיב סמדר לגמר פרי, ולמסקנא אף לרבנן כל האילנות נחשב פרי ממתים שמוציאים. 3. נחשב פרי רק מתי שאם ינטל השומר לא ימות הפרי.
- ה. פלפלין וזנגביל 1. רטיבא בפה"א וחיביבין עליו ביו"כ. 2. יבש פליגי אי שהכל או לא כלום.
- ו. תוס' 1. יערענו, לרש"י להשהותו ולר"י אף בבליעה כיון דהוי לרפואה. 2. ליכא בל תשחית בקציצת אילנות, בלא טעין קבא או אם לקורות מעולה בדמים.
- ז. הלכות ברכות בתוס' 1. שותה משקין לרפואה מברך רק אם נהנה. 2. ברכת קמח חיטה איירי באינו טחון כ"כ ולא בקמח שלנו. 3. לולבי גפנים וכן הקליפה החיצונה של השקדים כשהם רכים, ברכתם שהכל. 4. גרעיני פירות, בפה"ע. 5. בוסר פחות מגודל פול, בפה"א. 6. קפריסין בפה"ע. 7. זנגביל שרגילים לאכול ברטיבא מברכים ביבשתא. 8. קנמון יבש בפה"א. 9. קנה סוכר בפה"ע. 10. אגוז מוסקט בפה"ע. 11. לביבות ומים במ"מ, וכן קמח שנותנים לפולין ועדשים וכדומה, משא"כ אם ניתן לדבק בעלמא, וטוב לפטרו בברכת המוציא.

עדף לו

1. מזונות בחמשת המינים. 2. המוציא מזונות.

- א. בורא מיני מזונות לרב ושמואל 1. כל שיש בו מחמשת מיני דגן, אף בתערובת. 2. כל שהוא מחמשת המינים, לאפוקי אורז ודוחן אף בעין.
- ב. לרב ושמואל ברכת פת אורז בפה"א, והקושיות 1. מברך תחילה וסוף כמעשה קדירה, ודחי רק לענין שמברך תחילה וסוף. 2. מעשה קדירה חילקא ואורז, ודחי כריב"נ דאורז מין דגן. 3. כוסס חטה בפה"א, טחן אפה ובשל המוציא, ובאורז במ"מ ולבסוף ולא כלום, תיובתא.
- ג. איכא סתירה האם לאחר פת אורז מברכים על המחיה או בורא נפשות, ומתריצין 1. לר"ג מעין שלש ולחכמים בורא נפשות, ומקשינן דסיפא בחיטה שאין הפרוסות קיימות מברך לאחריה מעין שלש לא אתיא כר"ג הסובר שאפילו על כותבות ודייסא מברך ברהמ"ז. 2. למסקנא אתי כרבנן, ותני לבסוף ולא כלום.
- ד. ריהטא 1. דחקלאי במ"מ. 2. דמחוזא להו"א שהכל דדובשא עיקר, ולמסקנא במ"מ דיש בו מה' מינים.
- ה. חביצא מברך המוציא 1. ביש פירורין כזית. 2. למסקנא אף כשאין, כיון דבא מלחם גדול, וביש עליהם צורת לחם.
- ו. כובא דארעא 1. ברכתנו במ"מ, ואם קובע סעודה המוציא. 2. פטורה מחלה. 3. יוצא בזה בפסח, דהוי לחם עוני.
- ז. טריתא פטורה מחלה 1. גביל מרתח. 2. לחם בשפוד. 3. לחם העשוי לכותח, ובעשוי כלמודין.

ח. תוס' 1. אחרי כסיסת חטה מברך מעין ג' וחותם על האדמה, או בורא נפשות, ולהלכה הוי ספק. 2. חביצא שיש בה פירורין, לרש"י בנתבשלו ולתוס' פירורין שנדבקו יחד. 3. מקריב מנחות, לרש"י בעה"ב ולתוס' כהן ראשון במשמרתו. 4. ליקט מכולן, לרש"י במנחות ולתוס' בחמשת המינים. 5. תוריתא דנהמא א"צ כזית, ואינו אם נתלבנו המים. 6. מח' בתחילתו עיסה וסופו סופגנין אם ברכתו המוציא, וכשאין תוריתא דנהמא מח' אם חייב בחלה.

שאלות לחזרה ושינון

- א דף לא
- ב. מקום ההשתחוואה (3)
- ג. סוגי הכריעות (3)
- ד. יישוב הסתירה והיכן כריעה בהודאה מגונה (3)
- ה. ברכת אבות (2)
- ו. עין לא ראתה (4)
- ז. מיהו חצוף (2) הדרך!
- פרק ששי- כיצד מברכין
- א דף לה
- א. הברכות על הפירות (5)
- ב. מנין שיש לברך לפני שאוכלים (4)
- ג. חומר האיסור להנות מהעוה"ז בלא ברכה (3)
- ד. מהו ואספת דגנך (3)
- ה. מדוע נשתנתה ברכת היין ולא ברכת השמן (3)
- ו. הברכות ביין (2)
- ז. מתי שייך לברך בשתיית שמן זית בורא פרי העץ (4)
- א דף לו
- א. ברכת קמח (2)
- ב. ברכת קורא ומ"ט (2)
- ג. דיני צלף (4)
- ד. קשיא דקפריסין הוו שומר, ומתריצין (3)
- ה. פלפלין וזנגביל (2)
- א דף לז
- א. ברכת בורא מיני מזונות לרב ושמואל (2)
- ב. ברכת פת אורז בורא פרי האדמה, והקושיות (3)
- ג. הסתירה בברכה אחרונה על פת אורז, ומתריצין (2)
- ד. ברכת ריהשא (2)
- ה. ברכת המוציא בחביצא (2)
- ו. כובא דארעא (3)
- ז. מהו טריתא הפטורה מחלה (3)
- ב. מנין לכובד ראש (4)
- שחוק ועצב (5)
- כיצד עומדין להתפלל (3)
- מתוך מה אין עומדין להתפלל (6)
- דיני תפילה (6)
- הלימודים מפסוקי חנה (9)
- תפילת חנה (5)
- מהו ונקתה ונזרעה זרע (2)
- מהו ונתת לא מתך זרע אנשים (4)
- א דף לב
- מי הטיחו דברים כלפי מעלה, והיכן (3)
- אלמלא המקראות נתמוטטו רגלי שונאי ישראל (4)
- נזקו של השפע (5)
- משה להקב"ה (9)
- מהו ויחל (6)
- שמועות רבי אלעזר בתפילה (3)
- הדברים שצריכים חיזוק, ומנין (4)
- חיל השמים שה' ברא עבור עם ישראל (7)
- הפסקה בתפילה (3)
- ראיית בעלי חיים בתפילתו (3)
- א דף לג
- מדוע הבדלה בברכת הדעת (2)
- התקנה היכן מבדיל (3)
- תפילה וכוס (3)
- הבדלה ביו"ט שחל לאחר השבת (2)
- שיבוש בתפילה ומ"ט (5)
- יראת שמים (2)
- א דף לד
- דיני החזן (3)

הושלמה סדרת "דרך ישרה" על כל הש"ס! יצאו לאור בס"ד מסכתות:

 מכות שבועות
 עבודה זרה הוריות
מחודדין בפ"ך
 זבחים
 מנחות
 חולין
 בכורות עם הקדמות ומושגים
 ערכין-תמורה
 כריתות-מעילה
 נדה

 יבמות
 כתובות
 נדרים
 נזיר סוטה
 גיטין
 קידושין - עם תורתך שעשועי,
סימוני הדרף, ותוספתא
 בבא קמא
 בבא מציעא
 בבא בתרא א-ב
 סנהדרין א-ב עם "יש סדר
לגמרא" ותמצית כל המסכתא.

 ברכות עם מחודדין בפ"ך.
 שבת מהדורה חדשה.
 עירובין
 פסחים
 שקלים ר"ה
 יומא
 סוכה
 ביצה תענית
 מגילה-פורים עם מדרש,
תוספתא, ותמצית מחיר יין לרמ"א
 מו"ק חגיגה

ניתן להשיג: בטל' 054-8479220, ת.ד. 5053 בני ברק, yesodot100@gmail.com מחיר: 5 ₪.

חיבורים נוספים מבית "דרך ישרה":

נשיח בחוקין 1270 מצוות לפי כל השיטות של מוני תרי"ג המצוות.
בחקותין אשתעשע - על תרי"ג מצוות, לשיטת בה"ג ואזהרות ר"ש אבן גבירול.
עתים לתורה - לוחות ללימוד יומי לכל יהודי, עם הרב מרדכי גנוט שליט"א.

שירת ישראל - סוגיות מסכת ב"ק.
קיצור חודים מנוקד ומסודר.
קיצור אלשין רות
קיצור אלשין אסתר
קיצור אלשין איכה
 בקרוב בס"ד על שה"ש וקהלת.

באהבתה תשגה תמיד - שיחות באהבת תורה ודרכי זכירתה מהגאון רבי בונים שרייבר שליט"א.
איזוהי דרך ישרה - כיצד ללמוד לשנן ולזכור, עם הכנה למסכת מכות.
הקדמות ומושגים - סדר קדשים, ובקרוב בס"ד על סדרי זרעים וטהרות.

|| ניתן להצטרף לקהל הקוראים, |

ולקבל את העלון במייל

לפרטים תגובות והערות:

yesodot100@gmail.com

~0005~

המערכת